

University of Groningen

Scheepswrak aan het Wrakkenpad.

Overmeer, A. B. M.

IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.

Document Version

Publisher's PDF, also known as Version of record

Publication date:

2009

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

Citation for published version (APA):

Overmeer, A. B. M. (2009). *Scheepswrak aan het Wrakkenpad. Waardestellend onderzoek van scheepswrak B 36, gemeente Noordoostpolder*. (5 redactie) (Grondsporen; Nr. 5). Groninger Instituut voor Archeologie, Rijksuniversiteit Groningen.

Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.

Bijlage 5: Monsternameplan scheepswrak NB 36

Monsters ten behoeve van dendrochronologisch onderzoek

- 5 houtmonsters nemen voor dendrochronologisch onderzoek. Dit aantal is tot stand gekomen vanwege de beperkte financiën. Toch wilden we graag meer dan één monster omdat dan de kans groot is dat er een goed dateerbaar monster tussen zit. Meer dateerbare monsters geven meer zekerheid over de datering en herkomst van het schip (itt één monster dat een later aangebrachte reparatie zou kunnen zijn).
- De monsters worden genomen op meerdere plekken in het scheepswrak, zodat de kans op een goed dateerbaar monster groter is. Vier monsters komen uit put 3, een monster komt uit put 2. In put 1 was niet een goed monster te vinden dat makkelijk te zagen was.
- Getracht wordt om van verschillende constructie-elementen van het schip een monster te nemen. Aangezien het schip op zijn kop ligt is dit niet makkelijk. Met name van de huid zijn makkelijk monsters te nemen, maar van de spanten, wegering en zaathout die onder de huis lagen, waren niet makkelijk monsters te nemen. Vier monsters zijn afkomstig van huidplanken, één monster is afkomstig van een spant.
- Getracht wordt om monsters te nemen met veel jaarringen en veel spinhout, wat de nauwkeurigheid van de datering ten goede komt. Dit moet op het oog gebeuren en is niet altijd even makkelijk. Ook moet er geen monster genomen worden van een vergroeid stuk hout. Van de genomen monsters hebben drie monsters spinhout.
- De monstername mag niet te veel de site verstoren. Er is daarom gekozen voor een makkelijk verwijderbare huidplank in put 2 (de onderste huidplank die te vinden was) en voor monsters direct naast de in 1985 genomen houtmonsters (nu liggende in put 3. Deze oude monsters zijn echter nooit gedateerd).

Vondstrn.	WP	Omschrijving	Vindplaats	Spinhout?
NB36-14	2	Dendromonster huidplank GH/SB (2 delen van zelfde plank)	Middenschip Stuurboord	JA
NB36-24	3	Dendromonster huidplank GI/BB	Voorschip Bakboord	JA
NB36-28	3	Dendromonster huidplank GH/BB	Voorschip Bakboord	?
NB36-29	3	Dendromonster spant S1/BB	Voorschip Bakboord	JA
NB36-30	3	Dendromonster huidplank GG/BB	Voorschip Bakboord	?

Monsters ten behoeve van breeuwselonderzoek

- Het aantal monsters moet beperkt zijn, het is alleen bedoeld ter identificatie van het breeuwselmateriaal.
- Monsters moeten van verschillende locaties in het schip komen: tussen kiel en achterstevan, tussen land huidplanken, tussen lassen, tussen kiel en zandstrook, van bakboord en van stuurboord, etc.
- Monstername mag niet te veel site-verstorend zijn. Er is daarom voor gekozen om breeuwselmonsters te nemen bij houtmonsters of op plaatsen waar de constructie toch verstoord moest worden (t.b.v. nader onderzoek).

Vondstrn.	WP	Omschrijving/Materiaal	Vindplaats
NB36-4	2	BR-monster breeuwsel	Midscheeps BB/HS
NB36-11	1	TEX-stukje geweven textiel, gebruikt als breeuwsel	Tussen achterstevan en kiel HS
NB36-15	1	BR-monster breeuwsel	Tussen achterstevan en gang GB/SB
NB36-16	1	BR-monster breeuwsel	Tussen achterstevan en gang GB/BB
NB36-18	2	BR-monster breeuwsel	Tussen land gangen GG en GH/SB midscheeps
NB36-19	2	BR-monster breeuwsel	Tussen las van GA1 en GA2/SB

			midscheeps
NB36-20	2	BR-monster breeuwsel	tussen las van GA1 en GA2/BB midscheeps
NB36-22	2	BR-monster breeuwsel haar	tussen kiel en GA/BB
NB36-31	2	BR-monster breeuwsel haar/mos/stro?	tussen land gangen GG en GH/SB

Monsters ten behoeve van houtkwaliteitsonderzoek

- Monsters gaan mee in het onderzoek van het ADC naar de kwaliteit van scheepshout van (al dan niet fysiek beschermde) wrakken in Almere.¹ De monsters worden onderzocht door SHR, Stichting Hout Research te Wageningen (R. Klaassen).
- Er zijn twee houtmonsters genomen. Meer monsters was niet mogelijk omdat deze monsters mee konden met het onderzoek van het ADC en zij daarvoor de kosten zullen dragen.
- De monsters zijn afkomstig van twee verschillende plaatsen in het wrak. Eén monster komt van een dieper gelegen gedeelte en heeft onder de grondwaterspiegel gelegen. Het andere monster lag een stuk ondieper en heeft vermoedelijk op de grens van net onder of net boven de grondwaterspiegel gelegen.

Vondstnr.	WP	Omschrijving	Diepte t.o.v. NAP	Vindplaats
NB36-12	1	MHT-monster houtkwaliteit	- 4,96 m	BB-huid achterschip gang GH
NB36-13	2	MHT-monster houtkwaliteit	- 4,38 m	BB-huid middenschip, boven gangen GG en GH

- Naast houtmonsters zijn ook sedimentmonsters genomen direct naast de genomen houtmonsters. Mogelijk kan hiervan afgeleid worden wat de lokale omstandigheden van de houtmonsters waren.
- Michel Vorenhout van de Vrije Universiteit van Amsterdam onderzoekt de samenstelling van de grondmonsters.

Vondstnr.	WP	Omschrijving	Diepte t.o.v. NAP	Relatie met	Vindplaats
NB36-25	1	MSED-grondmonster tbv houtkwaliteit	- 4,96 m	NB36-12	boven gang GH/BB achterschip
NB36-26	2	MSED-grondmonster tbv houtkwaliteit	- 4,38 m	NB36-13	boven huidgang middenschip, in profiel

¹ Met dank aan het Archeologisch Dienstencentrum te Amersfoort, dat bereid was de monsters mee te nemen in een ander lopend onderzoek naar de houtkwaliteit van twee scheepswrakken uit de gemeente Almere (gevonden op de kavels Az 115 en Az 41).